

Pilisi Parkerdő Zrt.

ELŐTERJESZTÉS

a Komárom-Esztergom Megyei Közgyűlés 2012. júniusi 28-i ülésére

**Tárgy: Tájékoztató az erdőterületek állapotáról, az erdőterületek fejlesztéséről,
fenntartásáról, a közmunkaprogram tapasztalatairól**

Előterjesztő: Zámbó Péter, vezérigazgató, Pilis Parkerdő Zrt.

Hivatalai koordinátor: Petrikné Molnár Erika, ov.

Tisztelt Közgyűlés!

I. AZ ERDŐTERÜLETEK JELLEMZÉSE

Komárom-Esztergom megyében a Pilisi Parkerdő Zrt. 16 475 ha területet kezel (Parkerdő területének 25 %-a). A legnagyobb erdőterületek Dömös, Pilismarót, Esztergom, Piliscsév, Pilisszentlélek, Bajna, Gyermely, Héreg községhatárokbán találhatók.

A területen a Parkerdő Bajnai Erdészete (7 530 ha), a Pilismaróti Erdészete (6 554 ha) és részben a Pilisszentkeresztzi Erdészete (2 391 ha) érintett.

A kezelt területből erdőterület: **15 061 ha**, melyből védelmi elsődleges rendeltetésű (elsősorban természetvédelmi, kisebb részben talajvédelmi) 9 844 ha, mely jellemzően a Pilismaróti és Pilisszentkeresztzi Erdészet **Duna-Ipoly Nemzeti Parkhoz** tartozó területeit jelenti.

A fennmaradó 1 413 ha egyéb, erdőgazdálkodási tevékenységet közvetlenül szolgáló terület – tisztás, vadföld, nyiladék stb. – 1 413 ha.

A 15 ezer hektárnyi erdőterületen álló erdők fakészlete összesen **3 039 em³** (201 m³/ha).

A védett területek magas aránya (65 %), valamint a Natura 2000 besorolású területek jelentős hányada miatt a természetvédelmi korlátozások alapjaiban meghatározzák az erdőgazdálkodási tevékenységet.

Natura 2000 Különleges madárvédelmi terület: 12 084 ha

Natura 2000 Kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület: 14 022 ha

A két kategória között átfedés lehetséges, azaz egy terület egyidejűleg lehet madárvédelmi és kiemelt jelentőségű terület is.

Az országos erdőrezervátum hálózat részeként itt található a Prédikálószték erdőrezervátum 170 ha-on.

Jellemző a természetes erdőtársulások gazdagsága.

A **Pilis-Visegrádi hegységben** előfordul a hegyvidéki bükkös és gyertyános bükkös száraz és üde típusa is, jelentősek a zárt elegyetlen kocsánytalantölgyesek is, mészkedvelő tölgyesek is. Cseres-tölgyesek száraz-félszáraz típusai kisebb területen találhatóak. Sekély termőrétegű talajokon molyhos tölgyesek nőnek. A meredek, tömör alapkőzetű helyeken magashegyvidéki szurdokerdők találják meg létfeltételeiket, a déli oldalakon sztyepprétekkel és sziklagyepekkel tarkított karszterdők díszlenek, gazdag növényvilággal.

A **Keleti-Gerecse** mészkő, dolomit alapkőzetén a szárazsághoz jobban alkalmazkodó, melegigényesebb cseres-tölgyesek vannak legnagyobb arányban jelen, de tölgyes, gyertyános-

tölgyes állományok is viszonylag nagy területen megtalálhatók. Itt a kultúrerdők (akác, fenyők) területe is számottevő.

A terület korosztályviszonyaira jellemző a középkorú és idős állományok irányába való eltolódás, a 'túltartás' miatt az idős állományokban helyenként károsodások lépnek fel (csúcsháradás stb.). A 40 évesnél idősebb tölgyes erdőkben jelentős (2/3) a sarj aránya, míg a 20 évnél fiatalabb korosztályban elenyésző a sarj. Mindez az elmúlt évtized-évtizedek nagyszabású szerkezetátalakítási tevékenységének köszönhető, azaz, hogy a romló egészségi állapotú, sarjaztatás útján létrejött állományok helyén magról megújult fiatal erdő létrehozásában működünk közre, melynek eredménye egy egészségesebb, állékonyabb jövőbeni erdőállomány.

A faállományok fafajösszetételében meghatározó a tölgyek és a cser hányada (közel 2/3 arányban) míg a maradék területen bükk, egyéb kemény lombos fafajok (gyertyán, kőrisek, juharok, vadgyümölcsök stb.), kisebb részben idegenhonos akác, fenyő található.

Az erdők korosztályszerkezete alapján a sarj eredetű, szárazabb termőhelyű cseres és gyertyános tölgyesekben jelentős területen erőteljes beavatkozásra lenne szükség. Másik oldalról a területtel szembeni társadalmi és természetvédelmi elvárások ellentétes irányba hatnak: az állapotmegőrzést kívánják. Mindez együtt azt eredményezi, hogy mind nagyobb területen alkalmazunk természet közeli erdőkezelési módszereket; a természetes erdőfelújítás különböző módozatait, a folyamatos erdőborítás irányába ható beavatkozásokat. A cél végső soron a természetes társulásokhoz közelítő állományszerkezet kialakítása őshonos fafajokkal, az elegyesség és lehetőség szerint a többkorúság segítése, a természetes felújítási módszerek túlsúlyba kerülése, a nagyterületű véghasználatok kerülése.

A Parkerdő az országban elsőként vezette be üzemi méretekben a szálaló erdőkezelést, így többek között a Pilis-tetői bükkösök közel ezer hektárnyi területén (Pilisszentlélek, Kesztléc területe jelentős), a Hoffmann-i szálalótömbben, és itt található e módszerek kutatására kialakított, szakmai körökben méltán híres és sokat látogatott kísérleti terület is, a Pilisszentlélek 25 A (Mexikó-pusztá) erdőrészlet, mely 'Pro Silva' bemutató terület.

A természetvédelmi szempontoknak, ill. a közjóléti elvárásoknak megfelelően a hagyományos vágásos üzemmód mellett igen jelentős **a folyamatos erdőborítást szolgáló módon kezelt erdőterületek** nagysága, mindösszesen **4 199 ha**, mely az összes erdőterület egynegyedét teszi ki.

Az erdőterületek döntő hányadán ugyanakkor természetes úton, fokozatos felújító vágással, szálaló vágással történik az erdőfelújítás, azaz az idős erdőt több lépcsőben távolítjuk el a területről, úgy, hogy az állomány alatt megtelepedett fiatal facsometék, fácskák ez által egyre több fényhez, tápanyaghoz jutnak, s így megerősödve belőlük lesz a jövőbeni új erdő, fiatalos állomány.

II. FAKITERMELÉSI LEHETŐSÉGEK

A 2011 – 2020-ig tartó tízéves erdőterv előírásai alapján a fahasználati lehetőség mindösszesen 742 em³ fatömeget tesz ki, ami azt jelenti, hogy egy évben a három erdészeti területén 74 em³ fakitermelési lehetőség adott. Az összes lehetőségen belül 52 em³ a véghasználatok (felújítóvágások, tarvágások) aránya, míg a maradék 22 em³ ún. előhasználat: gyérítések, tisztító vágások.

III. ERDŐFELÚJÍTÁS, ERDŐMŰVELÉSI MUNKÁK

A területen tevékenykedő erdészeti faállomány viszonyai, a gazdálkodás jellemzői eltérőek, míg a Bajnai Erdészeti területén jelentős a tarvágás, és az ezt követő mesterséges felújítás részaránya – főleg az akácok nagyobb hányada miatt – addig pilisi erdészeteink területén alapvetően felújítóvágással, természetes úton újítjuk fel az erdőket. A cseres állományok jelentős részét a Bajnai Erdészeti területén is természetes felújítással kezeljük.

Az erdőfelújítási feladatok éves szinten átlagosan 50 MFt körüli ráfordítást igényelnek, mely összeg a talajelőkészítés, makkal, csemetével történő erdőszítés, az erdőszítések ápolási munkálatainak költségét öleli fel.

IV. VADGAZDÁLKODÁS

A területen a vadgazdálkodás – vadászat kezelési feladatait is döntően a Pilisi Parkerdő Zrt, látja el. Ennek azért igazán nagy a jelentősége, mivel a természetes felújítás, a természet közeli erdőgazdálkodási módszerek alkalmazása csakis akkor lehet sikeres, ha a vadállomány létszáma megfelelő, azaz jelenléte nem akadályozza az erdők természetes megújuló képességét; a vad – nevezetesen a szarvas, őz, vaddisznó - nem fogyasztja el a makkot, nem károsítja a fiatal facsemetéket.

A területen éves szinten 1400 db nagyvad kerül elejtésre, ebből 270 a gímszarvas, 50 a dám, 210 az őz, 120 a muflon és 760 a vaddisznó.

A területen a Gyarmatpusztai és a Hoffmann-fogadó vadászházakat működtetjük.

V. KÖZJÓLÉT, PARKERDŐFENNTARTÁS

Budapest közelsége, a jó közlekedés, a Dunakanyar szépsége sok turistát vonz. Az erdő és tájkép megőrzése sokszor a faanyagtermelési szempontok elé kerül. A természetvédelmi korlátozások a parkerdei gazdálkodásnak is részét képezik. A térség legmagasabb pontja Dobogókő, panorámája egyedülálló – tömegeket vonz. Sokak által látogatott, kiemelkedő látványosság a Rámszakadék, Prédikálószték, Vadálló-kövek, de ezeken túl számtalan

letelepedőhelyet, forrást, emlékhelyet is gondozunk. Itt található a nemrégiben újonnan megnyílt Vaskapu-turistaház is, melyet 2010-ben jelentős ráfordítással újítottunk fel. Pilisszentlélek mellett a Pálos kolostor rom történeti nevezetességgel bír.

Több száz kilométer turistaút fut a területen, és jelentős a kerékpárral is igénybe vehető utak hossza is. Az országos kék jelzés valamennyi erdészeti területén áthalad, ahogy a nemzetközi vonatkozású Mária-út is.

Parkerdőfenntartási feladataink elvégzésére a költségvetési források megszűnése (2009) után már csak saját forrásból van lehetőség. A ráfordítások 2011-ben a következők:

Letelepedőhelyek, források, emlékhelyek fenntartása: **1 950 eFt**

Szemétgyűjtés: **232 eFt**

VI. KEOP (Környezet és Energia Operatív Program) keretében 2013-2014-ben megvalósuló természetvédelmi beruházások

- Az élőhelyvédelmi beruházások keretében Natura 2000 területeken, a Bajnai Erdészeti területén 158 hektáron tervezünk munkákat a bálványfa és akác terjedésének megakadályozására. A zárt erdőállományokban szórtan, a fiatal erdőkben tömegesen megjelenő invazív fajok terjedése az őshonos erdőtársulások létét fenyegeti, ezért visszaszorításuk kiemelten fontos feladat.
- A védett erdőterületeken történő antropogén károsítások megakadályozása céljából a Pilisszentkereszt, Bajnai és a Pilismaróti Erdészeti területén 11 sorompó kihelyezésével gátoljuk meg a gépjármű forgalom bejutását az országos védettségű területre, megelőzve ezzel többek között a jelenleg tapasztalható illegális hulladéklerakást.
- Három kisméretű vizes élőhely, ún. „kistó” rehabilitációját tervezzük a Pilisben elvégezni az erdei vizes élőhelyek élőhely-rehabilitációja program keretében. A természetes úton kialakult vízállások fontos vizes élőhelyet jelentenek a hegyvidéki területen. A regisztrált és folyamatosan kutatott élőhelyeket a feltöltődés veszélyezteti. A pályázat keretein belül ezért a „kistavak” kotrását, szerves hulladéktól történő megtisztítását, így az eutrofizációs folyamat lassítását tervezzük. A munkákat hidrobiológus szakemberek útmutatása alapján végezzük, egyeztetve a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság és a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület munkatársaival.

A tervezett természetvédelmi beruházások összes ráfordítása: **214 052 eFt**

VII. KÖZFOGLALKOZTATÁSI PROGRAM

2012-ben a Parkerdőnél közfoglalkoztatási munkaviszonyban 374 fő alkalmazását terveztük. Komárom-Esztergom megye területén közülük – az említett három erdészethél– jelenleg 80 fő áll alkalmazásban.

Elsősorban erdőfelújításokban végeznek erdőápolási munkákat; sarlózást, sarjleverést, kapálást, de a séta-, turistautak-, erdészeti feltáró utak karbantartásában, valamint az erdőterületen keletkezett hulladék összegyűjtésében is jelentős a szerepük.

Visegrád, 2012-06-18

Zámbó Péter

vezérigazgató

Határozati javaslat

A Komárom-Esztergom Megyei Közgyűlés

1. megköszöni a Pilisi Parkerdő Zrt. tájékoztatóját gazdálkodásukról, a kezelésükben lévő erdőterületek állapotáról, fejlesztéséről, hasznosításáról.
2. A megye erdőszültsége jelentős, az országos átlag feletti, így az erdőterületek megőrzése, megújítása kiemelt feladat. Örvendetesnek tartja, hogy az erdészetek is részt vesznek a közmunka programban, amely újabb munkalehetőségeket jelent, és látványos változásokat hoz, akár az évek óta elmaradt karbantartási munkák elvégzésével is.
3. Az önkormányzat területfejlesztési tervezési és programozási feladatai ellátása kapcsán számít az erdészeti szakemberek segítségére, ugyanakkor reméli, hogy saját eszközeivel is hozzájárul majd az erdőterületek védelméhez, fejlesztéséhez.

Felelős: Popovics György, a közgyűlés elnöke

Határidő: folyamatos

Hivatali végrehajtásért felelős: Petrikné M. Erika, ov.